

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Tertia, Qva Continentvr Hermiae Sozomeni
Salaminij lib. 9. Euagrij Scholastici Epiphanensis lib. 6

Christopherson, John

[Köln], 1569

Evagrii Scolastici, Ecclesiasticae Historiae Liber Qvintvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12718

111

EVAGRII SCOLASTICI, ECCLESIASTICAE HISTORIAE LIBER

QVINTVS.

De Iustini creatione, & eius moribus. Cap. I.

Vide Cuf.

Vstinianus igitur cū omnia omnino turba ac tumultu cōpleuisset, mercedemq; his rebus debitam in extremo vitæ suæ tempore reportasset, ad supplicia iusto dei iudicio apud inferos luenda profectus est. Iustinus aut fororis eius filius, qui præfectus palatii fuit, purpura induitur imperatoria, cū nemo præter suos, vel Iustinanū mortē oppetuisse, vel eum imperatorem declaratū esse, vsq; eo intelligeret, quoad in circo munera, quæ ius imperij postulat, tum ipse exqueretur, tum alij ei præstarent. Itaq; his rebus confectis, cū nemo omnino esset, qui nouis rebus studeret, ad aulam reuertitur. Ac primū dat mandatum, vt omnes episcopi & sacerdotes, qui ex omnibus locis in vnum Constantinopoli conuocati erant, ad suas ipsorum dimitterentur sedes, vti consuetos cultus Deo sanctè religioseque adhiberent: nemoque quicquam quod ad fidem pertineret, nouare moliretur. Atque istud eius factū in laudē ponendū est. Verūm quod ad vitæ eius rationem attinet, delictijs reuera diffluxit & mollitiæ, in voluptatibus obscenis volutatus, alienæ pecuniæ adeo ardentè appetens, vti omnia iniqui quæstus gratia diuenderet: imò vero etiam ipsa sacerdotia, diuinum numen minime reuerens, plebeijs hominibus venalia palam exponeret. Quinetiam audacia & timiditate duobus vitijs contrarijs irretitus, primū Iustinū cognatū, virū in magna gloria apud omnes, tum ob reū bellicarū vsū, tū ob alia ornamenta, iā circiter Danubiū ideo cōmemoratē, vt Abaros, ne eo flumine traiecto in fines Romanorū irrumperent, prohiberet, ad se accessit. Isti Abai, sunt ex

Pli. li. 4.
cap. 12.

sunt ex gente Scytharum, qui Hamaxobij dicuntur, quiq; agros vltra Caucasum iacentes accolunt, oriūdi. Qui Turcas vicinos suos, ab illis grauibus affecti incōmodis, cū omnibus suis fugientes, primum ad Bosphorū venerunt: de inde litoribus Euxini Ponti relictis, (vbi multæ gētes Barbaræ habitabant illæ quidem, sed vires & castella à Romanis incolebantur, atq; eò tū nōnulli milites rude donati aduentauerant, tum coloniæ erant de imperatorū sentētia deductæ) recto itinere cōtenderunt, oībus barbaris qui ante pedes erāt vsq; eò expugnatis quoad Danubij ad litora peruenirēt: vnde legatos miserūt ad Iustinianū. Ex eo loco Iustinus accersebatur, eo nomine videlicet, vti cōditionibus inter ipsum & imperatorē Iustinū pactis frueretur. Nā quoniam ambo in simili vitæ splēdore positi videbātur, & imperiū ad vtrūque spectare, post magnam de rerū summa disceptationem & controuersiam, conuenit inter eos, vt vter illorū ad imperij honorem ascenderet, alteri deferret secundas, eatenus quidem, vti licet secundas ab imperatore, præceteris tamen omnibus primas obtineret.

De Iustini cognati sui occisione.

Caput II.

Quapropter Iustinus imperator beneuolētia quadā frōte simulata alterū Iustinū cōplectitur, & criminibus paulatim cōtra eū cōfictis, & satellitibus, militibus prætorianis, ac stipatoribus ab eo remotis, vetat, quò minus in publicum prodiret (domi enim assiduè se continuit) & tandem madata Alexandriam transportandum. In qua vrbe, nocte intempesta, cum iam decumberet in lecto, miserandum in modum interemptus est: illaque mercede tum ob beneuolentiā in rempub. tum ob res præclare in bello gestas remuneratus. Atque non prius imperatoris eiusque coniugis furor, & iracundiæ flamma restincta fuit, quam caput eius ceruicibus abscissum oculis cernerent, inque illud calcibus insultarent.

De execrabilibus Addeo & Aetherio.

Caput III.

Pp 2

Non lon

Non lōgo tēpore pōst, Aetheriū & Addæū . vtrūque ex ordine senatorio, qui principē locū apud Iustinianū diu tenuerāt, in iudiciū ob piaculū quoddā adducit Iustinus. Quorū alter, Aetheriū dico, cōfessus est se aīo instituisse, imperatorem veneno conficere, habuisseque Addæum illius conatus socium, & in omnibus adiutorē. Verūm Addæus graui cum iureiurando affirmat, se istius rei profus ignarum esse. At vterq; tamen securi percussus est: atq; Addæus, cum iam caput abscinderetur, dixit ingenuē, se licet falso de ijs rebus esset accusatus, iusta tamen debitaque à Deo facinoris cuiusque contemplatore & vindice sibi inflicta supplicia . Theodotum nanque aulæ præfectū se præstigijs quibusdam è medio sustulisse . Cæterū ista ita ne se habeant, an secus, non possum equidem pro certo affirmare. Attamen vterque scelestus fuit: quippe Addæus infano puerorum amore exarsit: Aetherius autem nullum calūniæ genus præteriens, tum viuos, tum mortuos nomine aulæ imperatoriæ, cui regnante Iustiniano præfuit, fortunis spoliauit. Atque hæ res hunc habuere exitum.

*De fidei edicto, quod Iustinus ad Christianos
vbiunque scribendum curauit .*

Caput 1111.

Porrò autem edictum omnibus vbiq; Christianis à Iustino scriptum fuit, his fere verbis . In nomine domini Iesu Christi Dei nostri, Imperator Cæsar, Fl. Iustinus, fidelis in Christo, Mansuetus, Max. Beneficus, Alamanicus, Gotthicus, Germanicus, Anticus, Francicus, Erullicus, Gepedicus, Pius, Fortunatus, Gloriosus, Victor, Triumphator, semper Augustus .

Ioan. 14 Pacem meā do vobis, inquit Christus dominus, verus Deus noster: Pacem meam relinquo vobis, idem dominus omnibus hominibus prædicat . Atque istud aliud nihil est, quàm vt credentes in eum, ad vnam eandemque ecclesiam se conferant: in recta Christianorum fide ipsi inter se cōsentiāt, eosq; qui ei cōtradicunt, opinionēve aduersariā consecantur, penitus detestentur . Est enim prima oībus hominibus salus, ingenua veræ fidei confessio. Quocirca nos qui

e nos qui tum præceptis euangelicis, tum sancto Symbolo,
 e id est, doctrinæ sanctorum patrum obsequentes, hortamur
 e oēs, uti ad vnam eandemq; ecclesiam & disciplinam se reci-
 e piant, credentes in patre, & filium, & spiritum sanctum, tri-
 e nitatem consubstantialem, vnâ deitatem, id est naturam &
 e substantiam, ratione & re ipsa vnam, vim, potentiam, & fa-
 e cultatem vnam, in tribus personis glorificâtes, in quas ba-
 e ptizati sumus, in quas credimus, quibus in vnum cõiungi-
 e mur, Vnitatem in trinitate, & in vnitatem trinitatem adora-
 e mus, tum diuisionem habentem, tum coniunctionem plane ad-
 e mirabilem: vnitatem secundum substantiâ, id est, diuinitatē,
 e trinitatē secundum proprietates, id est, personas (Diuiditur
 e enim ratione ut ita dicam indiuidua: coniungitur autem di-
 e uidua. Siquidem diuinitas, vnum est in tribus, & tres vnū,
 e in quibus est diuinitas, vel ut accuratius dicam, quæ sunt
 e ipsa diuinitas) Deum patrem, Deū filium, Deum spiritum
 e sanctum: quandoquidem singulæ personæ per se cõsiderā-
 e tur, mente, ea quæ seiungi non possunt, seiungente, deū
 e nimirum tres esse personas, quæ in vnum motus & naturæ,
 e ut ita dicam, identitate coniunctæ intelliguntur.

e Nam oportet & vnum confiteri deum, & tres personas,
 e siue proprietates prædicare. Confitemur etiâ ipsum v-
 e nigenitum filium Dei, Deum verbum ante secula & ab æ-
 e ternitate à patre genitum, non factum: & in nouissimis di-
 e ebus propter nos, & propter nostram salutem descendisse
 e de cælis, & incarnatum ex spiritu sancto, & ex domina no-
 e stra, sancta & gloriosa Deipara, semperque virgine Maria,
 e & natum ex ea, qui est equalis patri & spiritui sancto. Nam
 e quartæ personæ accessione, id est, Dei verbi incarnati, qui
 e est vna persona trinitatis, sancta trinitas nõ admittit: sed
 e est vnus & idem dominus noster Iesus Christus, qui est
 e consubstantialis patri secundum diuinitatem, nobis autem
 e consubstantialis secundum humanitatem, patibilis qui-
 e dem carne, diuinitate autem impatibilis. Non enim aliū
 e Deum verbum, qui miracula edidit, & aliū qui passus est
 e agnoscimus, sed vnum & eundem confitemur dominum
 e nostrum Iesum Christum, Dei verbum, incarnatum, &
 e verè hominem factum, & tum miracula, quæ edidit, tum
 e afflictationes, quas sua sponte pro nostra salute carne susti-

EVAGR. HISTORIAE

111
 nuit, vnus & eiusdem fuisse. Nam non homo aliquis se ip-
 sum pro nobis tradidit, sed ipse Deus verbū, qui sine diui-
 nitatis mutatione factus est homo, & sua sponte, passio-
 nem & mortem pro nobis subiit. Quapropter dum deum
 illum confitemur, non inficiamur hominem esse: & dū il-
 lum confitemur hominem, deum esse non negamus. Vnde
 dum vnū dominū nostrum Iesum Christum ex vtraque na-
 tura, diuinitate & humanitate constare asserimus, non con-
 fusionem in vnitatem introducimus. Etenim quod secun-
 dum nostram naturam factus sit homo, non desinet Deus
 esse: neque quod Deus sit secundum suam naturam, simili-
 tudinemq; habeat nostræ similitudinis haud capacem, ho-
 mo esse detrectabit, sed manet, sicut deus in humanitate, sic
 non minus in diuinitatis præstantia, homo. Ambo igitur
 in eodem, & vnus Deus pariter & homo qui est Emanuel.
 Eundem porro dum perfectum in diuinitate, perfectum
 quoque in humanitate, ex quibus duabus rebus constat,
 concedimus, vni eius compositæ personæ diuisionem se-
 ctionemue particularem non inferimus: sed naturarum sig-
 nificamus differentiam, quæ propter copulationem mi-
 nimè tollitur. Siquidem neque diuina natura mutata
 est in humanam, neque humana natura in diuinam con-
 uersa, sed quia vtraque in propriæ naturæ finitione rati-
 oneq; melius intelligatur, existatq; idcirco copulati-
 onem factam in persona dicimus. Copulatio autem,
 quæ est in persona, ostendit deum verbū, hoc est, vnā
 ex tribus personis in diuinitate, non homini, qui ante
 extitit, coniunctum fuisse, sed in utero dominæ nostræ
 sanctæ & gloriosæ Deiparæ, & semper virginis Mariæ sibi
 ex ea in propria persona carnem nobis consubstantialem,
 & eisdem nobiscum affectionibus, peccato excepto, ob-
 noxiam, eāque animæ rationis & intelligentiæ participi im-
 butam fabricasse. In se namque propriam habuit perso-
 nam & factus est homo, & est vnus & idem dominus no-
 ster Iesus Christus eiusdem cum patre & spiritu sancto par-
 ticeps gloriæ. Ac dum mente complectimur inexplica-
 bilem eius copulationem, Confitemur verè vnā naturam
 Dei vbi incarnatam carne, anima rationali & mentis par-
 ticipi imbuta. Rursus autem cum cogitatione compre-
 hendi-

hendimus naturarum differentiam, duas naturas nulla tamen inducta earum diremptione asserimus. Nam in eo utraque inest natura: & propterea vnum & eundem confitemur Christum, vnum filium, vnam personam, siue vnam proprietatem essentiae diuinæ, deum pariter & hominem. Quocirca omnibus, qui istis contraria vel senserunt, vel sentiunt, denūciamus anathema, alienosq; à sancta, Catholica, & apostolica Dei ecclesia iudicamus. Et cum recta veraque dogmata, quæ sancti patres nobis tradiderunt, nobis prædicata sint, hortamur vos omnes, imò verò etiam obsecramus, vt in vnam eandemque catholicam & apostolicam ecclesiam coalescatis. Nam non grauamur, licet simus in hoc eximio imperij gradu locati, eiusmodi verbis pro omnium Christianorum concordia & coniūctiōe vti, eo quidem consilio, vti omnes vno ore laudē & gloriā dei. Opt. Max. & seruatoris nostri Iesu Christi celebrent, & nemo de reliquo vlla de causa, vel de personis trinitatis, vel de vlla syllaba in ea coprehensa digradientur: quandoquidem ipsæ syllabæ nos ad vnam & synceram fidem, sententiamq; ferunt, & eadem consuetudo & modus in sancta, catholica & apostolica Dei ecclesia hætenus omnino firmus & minime nouatus mansit, & in vniuersum posterum tempus mansurus est. Huic edicto quanquam consensere omnes, illudq; sicut vera fides poscit, editum dixere, membra tamē ecclesiæ, quæ opinionum varietate distracta erant, minime fuerunt ad concordiam reductæ, propterea, quòd edictum plane & apertis verbis significauit vnam cōsuetudinem in ecclesijs firmam & minime nouatam hætenus māsisse, & in posterum tempus mansuram.

De Anastasi episcopi Theopolitani, id est, Antiochensis electione.

Caput V.

Iustinus porro Anastasium, his illi obiectis criminibus, primum quòd sacrum thesaurum extra modum, & in nullum vsum necessarium profuderat, deinde quòd conuitia in ipsum iecerat (Anastasium enim, cū rogaretur quid causæ esset cur sacrū thesaurū tā effuse absumpsisset, ingenue respondisse ferunt, ne à Iustino communi totius orbis perniciæ diriperetur) Sede Antiochena exturbauit.

Rp 4

baur

bavit. Quinetiam dicitur Iustinum Anastasio succen-
fuisse, quòd postulanti ei pecuniam, cum episcopus esset
designatus, Anastasius dare noluit. Alia præterea crimina
à quibusdam, qui imperatoris instituto, credo, inferuire stu-
debant, ei intendebantur.

*Quòd Anastasio successit Gregorius episcopus, &
quibus moribus præditus fuerit.*

Caput VI.

Post illum, Gregorius ad sacrum episcopatus gradú e-
latus fuit, qui ob poetam facultatem magnam apud
omnes gloriam consecutus est. Hic ineunte ætate mo-
nasticam viuendi viam ingressus, adeo viriliter & excelsò
animo in ea decertauit, vt cum iam primum pubescere in-
ciperet, ad summum & perfectissimú gradum perueniret:
præfueritque monasterio Constantinopoli, in quo vitam
inopem & austeram degit. Deinde mandato Iustini, mo-
nasterio in monte Sina præfectus fuit: vbi obsessus à barba-
ris Scenetis Arabibus, in grauissima incidit pericula.
Ac cum, in illis locis pacem constituisset, inde ad episco-
patum capescendum accersitus fuit. Erat vir quidem, siue
prudentiam, siue virtutè spectes, omnino præstantissimus,
& ad quancunque rem animum suum applicaret, in ea per-
ficienda longe diligentissimus: atque vt metu percelli non
poterat, sic nullo modo adduci, vt vel sententia cederet,
vel hominum pertimesceret potestatem. Ita porro magni-
ficas pecuniarum fecit largitiones, (liberalitate namque
& beneficentia in quenque vsus) vt cum aliquo pro-
dideret, ingens multitudo præter eos qui illum comitari cõ-
sueuissent, eum sequerentur, & qui vel viderent, vel audi-
rent eum quopiam iturum, frequentes consuerent. Atque
ad eximiam illius dignitatis amplitudinem, in qua colloca-
tus fuit, hæc velut secunda adiecta fuère ornamenta, quòd
videlicet homines sua sponte inducti tam sæpe vel propè
in eum intueri, vel verba facientem audire cuperent. Erat
enim ad desyderiù sui in animis oim, qui quacũq; de cau-
sa, vel quocũque modo ipsum cõpellassent, inferendũ apif-
simus; admirabilis cum ptimis aspectu: sermone propter lo-
potem iucundissimus. Et sicut ad rem quampiam in-
telli-

telligentiæ acumine ex tempore eliciendam peracutus: sic ad optimum consilium capiendum, & ad iudicandum tum de suis rebus, tum de alienis, solertissimus. Vnde etiam euenit, vt tot & tam egregia facinora gereret: nihil enim distulit in crastinum. In magnam præterea traduxit admirationem, nõ solum imperatores Romanos, verùm etiam reges Persarum, propterea quòd, omnibus ita vti poterat, sicut tum poscebat necessitas, tum occasio, quam non aliquando omisit, postulabat. Cuius quidem rei singulæ eius res gestæ argumento esse possunt. Erat quoque in eo multa feueritas, & interdum ira: non exigua rursus, imò vero etiam permagna comitas & mansuetudo, vt illud prudens Gregorij Theologi dictum in eum optimè conueniret: feueritas sic cum pudore temperata fuit, vti neutra res læderetur ab altera, sed vtraque alterius ope maximam consequeretur commendationem.

Quòd qui Persarum diti sunt, se dittoni Romanorum tradiderunt, atque hinc bellum in Persas susceptum esse.

Caput VII.

Primo anno, quo iste episcopatum administravit, qui Maiorem accolebant Armeniam (sic enim olim appellata est, postea tamen Persarmenia, quæ ante fuerat Romanis subiecta, & à Philippo, qui Gordiano successit, Saporæ prodita: atq; vt Armenia, quæ Minor dicitur, fuit in ditione Romanorum, sic reliqua tota Persis paruit) qui inquam Maiorem accolebant, fidem Christianam professi, quoniam à cæteris Persis miserè, & potissimum religionis suæ gratia vexabantur, clandestinam ad Iustinum miserè legationem, supplicaturi, vt Romanorum subijcerentur imperio, quo liberè, nemine impediante diuinis cultus exequerentur. Quam legationem cum Iustinus admisisset, & quædam conditiones in literis, quas ad eos dabat, explicatæ essent, & sacrosancto ac solenni iureiurando confirmatæ, Armenij suos ipsorum principes trucidant, & se cum suis omnibus Romano adiungunt imperio. Quibuscum regio finitima, in qua homines cum eiusdem gentis, tum peregrini habitabant, vna Romanorum ditioni ac-

cessit, ducem Vardane, qui apud eos tum ob generis & honoris splendorem, tum ob peritiam rei militaris facile primas obtinuit. Itaque Iustinus, Chosroem his de rebus eum insimulantem hac oratione repulit: præfinitum pauci tempus effluxisse, nec fas esse, ut Christiani Christianos in tempore belli ad se confugientes desertos esse patiantur. Atque Iustinus, tametsi istud dedit responsum Chosroi, tamen ad bellum gerendum neutiquam se parat, sed consuetis delitijs tenetur iiretitus, omniaq; suæ voluptati postponit.

De Martiano duce, & obsidione Nisibis.

Caput VIII.

INterea Martianum, cognatum suum, mittit ducem in Orientem: cui neque exercitum aptum ad præliandum, neque res alias ad bellum gerendum necessarias suppeditat: Qui non sine aperto discrimine, & extremo de summa rerum periculo petit Mesopotamiam, ductis secum per paucis militibus, iisque inermibus: inter quos habuit & fossores & bulcos nonnullos ex numero vestigalium exemptos. Leuem igitur pugnam circiter Nisibin contra Persas quosdam instituit, reliquis Persis nondum ad arma paratis: atque superiores adeptus, obsidet civitatem. At Persæ ne portas quidem occludere operæ prætium putarunt, sed exercitum Romanum turpissimis affectum contumelijs penitus contemnere visi sunt. Ac quanquam multa alia prodigia calamitates futuras portendentia visa fuere, inter cætera tamen in ipso belli initio, Vitulus recens editus visus est, qui duo capita habuit ex vna ceruice excre-scentia.

Quod Chosroes vbi contra Romanos Adarmanem ducem miserat, qui illos magnis multisque cladibus affecit, ipse Nisibim profectus est.

Caput IX.

CHosroes verò, vbi satis ad bellum gerendum instructus fuit, Adarmanem aliquousque perductum trans Eu-phratem qui in ditione sua erat, mittit cum exercitu: qui eius iussu in fines imperij Romani per urbem, quæ Circesium dicitur, irrumpit. Circesium autem est urbs Romanis oppor-

oportuniſſima, in extremis oris ditionis Romanæ ſita: quæ non ſolum mœnibus firmè munita eſt ad immenſam altitudinem erectis, verùm etiam Euphrate, & Abora fluuijs circumdara, & ab eiſdem velut inſula facta. Deinde ipſe Tigrem fluuium vna cum copijs ſuis tranſgreſſus Niſibin recta contendit. Quæ res geſtæ diu Romanos latuerunt, adeo vt Juſtinus ſane Chôſroem aut mortuum eſſe, aut ad extremum ſpiritum edendum veniſſe loquenti, fidem adhiberet, iniquoque animo & grauiter ferret obſidionem Niſibis tardatam eſſe, miſiſſeque quosdam qui Martianum incitarent, & claues vrbs quàm primum ad ipſum adferrèt. Verum vbi res minime procedit, ſed Luſtinus grauem ſubit turpitudinis & infamiæ notam, propterea quod in tanta & tam ampla vrbe obſidenda, cum tam abiecto præſertim exercitu rem, quam nullo modo conficere poterat, tentare videbatur, primum de ea ſit certior Gregorius epifcopus Antiochiæ. Nam huic epifcopus Niſibis amiſſimus fuit, magnis muneribus ab eo donatus, & propterea cum inſanam Perſarum contumeliam contra Chriſtianos admiſſam, qua ſemper ferè premebantur, ægrè admodum pateretur, & magnopere cuperet ciuitatem, cuius ipſe fuit epifcopus in ditionem Romanorum venire, omnia, quæ extra fines Romanorum circiter Niſibin gerebantur, ſignificauit, opportuneque expoſuit. Quæ quidem Gregorius illico ad Juſtinum retulit, eique quàm celerrimã declarauit Chôſrois incurſionem. At verò ille in conſuetarum voluptatum ſordibus volutatus Gregorij literis neque animum attendere, neque fidem habere voluit, illud duntaxat verũ arbitratus, quod ipſe in animũ induxerat. Nã hominum intemperantium & luxu perditorum conſuetudinem imitabatur, in quorum animis ſicut ignauia inſita eſt, ita de proſpero rerũ euentu nimis magna fiducia, & ſi quid contra ipſorum voluntatem acciderit, ei nolunt vlllo modo fidem adiungere. Itaque ſcribit Gregorio, reſque ad ſe relatas, quaſi omnino veræ non ſint, reiſcit. Quod ſi veræ ſint, Perſas non ante ſuos, obſidionẽ occupaturos: ſin autẽ ante occuparèt, cũ magno ſuo malo diſceſſuros. Deinde mittit Acaciũ, hoĩem ſuperbũ & cõtumelioſum ad Martianũ cũ hoc mãdato, vt ſi Martianus alterũ pedẽ in ciuitatẽ ante in
tulif-

rulisset, honoris sui gradu eum abdicaret. Quod quidem factum est ab eo sedulo, idque non sine reip. detrimento, quò imperatoris mandato inferuisset. Nam profectus ad castra Romanorum, Martianum extra fines imperij versantem insciente exercitu spoliat dignitate. Prefecti autem manipulares, & ceteriones, vbi peractis vigilijs didicerant ducem suum de honoris gradu dimotum, copias non vltius ducunt, sed clam se inde subducentes, sparsi fugiunt, obsidione cum omnium irrisione dimissa. Adarmanes igitur, qui Persarum & Schenetarum barbarorum satis magnum & validum habebat exercitum, Circesium præteriens, res Romanorum incendio, occisione, & alijs omnibus vastationis generibus populatur, nec quicquam clementia omnino vel cognitione complexus est, vel factis declaravit. Capit castella, & pagos multos, nemine propterea repugnante, primum quòd copiae Romanæ nullum ducem habuere: deinde, quòd militibus circiter Daras à Chosroo circumclusis, populationes agrorum, & incursiones absque vlllo timore fiebant. Inuadit porrò Chosroes Antiochiam per suos duntaxat milites (ipse nãq; eo nõ venit) qui præter omnem spem inde fuere repulsi: cum tamen nemo, vel pauci admodum in ciuitate remanerent, cumque episcopus inde fugisset, secumque eduxisset sacrum ecclesiæ thesaurum, propterea, quòd magna pars muri ceciderat, & populus, vt fit in eiusmodi præsertim temporibus, seditione conflata nouis rebus studebat: quibus fugientibus vrbs deserta relicta fuit, neque quisquam erat, qui vel ad machinas vllas contra hostes fabricandas, vel ad eisdem vlllo modo resistendum animum intenderet.

*Vide sequens
capit.*

De Apamea & Daras expugnatione.

Capit X.

Postea verò q̄ hic conat⁹ Adaârmani minime successit ex sententia, vrbe, quæ olim Heraclea, postea autè Gagalica nominata est, incensa, Apamea, quæ Seleucus filius Nicanoris habitatoribus compleuit, ciuitatè quondã beatã, tẽporis tamen diuturnitate multũ diminutã & prope labefactatã, iter capit. Ac cũ vrbe, quibusdã pactis cõditionibus

nibus acquisiuisset, quoniam ciues resistere minimè poterant, muro præ vetustate ad terram collapsò, eam totam igni absumpsit, & direptis omnium fortunis, & omnibus rebus contra pacas condiciones vastatis, & vrbe ipsa agrisque finitimis in seruitutem reductis, abiit. Simulque non Episcopum solum, sed præfectum vrbis etiam viuum secum abduxit. Quinetiam in itinere suo inde suscepto grauisima patrauit mala, obstante nemine, aut omnino resistente, paucissimis copijs exceptis à Iustino eò missis. quibus Magnus præfuit, qui ante mensæ argentariæ Constantinopoli præfuisse dicebatur, postea verò vnam ex ædibus Imperatorijs Iustini mandato procurasse: quæ quidem copix illinc profugientes attonitæ, parum aberat, quin capti fuissent. Itaque Adarmes, his rebus confectis, ad Chosroem se recipit, qui ciuitatem obsessam nondum expugnauerat. Hic eius copijs adiunctus, & eas effecit valentiores, & suorum confirmauit animos, & hostes denique perterrefecit. Vrbem autem offendit vallo circumdatam, & aggerè ingentem prope mœnia factû, & machinas ad vrbes capiendas accommodatas, & carapultas, rela ex locis superioribus commodè iaciètes, quæ vulgò balistæ vocantur. Quibus rebus adiutus Chosroes, urbem tempore hyberno vi capit, Ioanne Timostrati filio, qui ei præerat, nullam curam ad hostem propulsandum suscipiente, imò verò eam prodente: Vtrumque enim dicitur. Obsederat autè urbem Chosroes amplius quinque menses, nemine resistente. Omnibus igitur è ciuitate promiscuè eductis, & quibusdam miserandum in modum ibi interfectis, quàm plurimis autem viuis captis, urbem vtpote sibi suisque opportunam præsidio muniuit, ipseque domum regressus est.

Quòd Iustinus Imperator cum in phrenitidem incidisset, Tiberius totius imperij administrationem capescit.

Caput XI.

HIS rebus auditis, Iustinus præ nimia insolentia ac superbia, sanitate animi, & prudentia ex mentis domicilio exturbata, casum qui acciderat, multo acerbius, quàm humana fert consuetudo, tulit: indeque in morbum,

111
 bum, quem Græci φρενιτιδ'α vocant, id est, mentis alienationem & insaniam incidit, adeo vt de cætero rerum, quæ gerebant, nullum omnino sensum haberet. Itaque Tiberius genere Thrax, qui facile primas apud Iustinum obtinuit, reip. capessit administrationem. Hunc Iustinus, ingenti collecto exercitu ad congregiendum cum Abaris iam pridem miserat. Qui quidem, militibus aspectum Barbarorū haud ferentibus, parum aberat, quin captus fuisset, nisi diuina prouidentia eum præter omnium opinionem seruasset, & in fines imperij Romani reduxisset incolumem. Quippe temerarijs Iustini institutis obsecutus, ipse cum tota Romana rep. in periculum venit penitus intereūdi, & amplum imperij Romani decus Barbaris cōcedēdi ad occupādum.

*Quod Traianus ad Chosroem legatione fungens,
 res Romanorum in integrum restituit.*

Caput XII.

PRoinde initum est mature consilium, rebus Romanis peropportunum & accommodatum, quo illud, quod temeritate peccatum erat, in integrum restitutum est. Nam mittitur ad Chosroem Traianus, vir eximius, ex ordine Senatorio, magno in honore ab omnibus tum ob cænos, tum ob singularem prudentiam habitus, non ex persona imperatoris, aut reip. legationem obiturus, sed pro Sophia duntaxat imperatricē verba factururus. Nam scripsit illa literas ad Chosroem, quibus apud illum de viri calamitate, deque rep. Principe ordata conquesta est, & quod non oporteat illum in mulierem viduam, in Imperatorem iacentem & afflictum, in reip. desertam opeque destitutam impetum facere. Nam ei olim morbo diuexato nō modo parem benignitatem declaratam, verū etiam optimos quosq; medicos à rep. Romana ad ipsum missos, qui eum morbo leuarent. Quibus verbis persuasus fuit Chosroes: & quamquam in res Romanorū extemplo erat incursionem factururus, tamen ad triennium paciscitur inducias pro partibus versus orientem, simulque decretum fuit, vt Armenia similifrueretur conditione, nullumque bellum ibi gereretur, neq; quisquam partibus ad Orientem vergentibus quicquam faceretur molestiæ. Dum hæc geruntur, in Oriente, Ser-
 mium

mium oppidum à Barbaris capitur: quòd quidem fuerat iam olim à Gepædis occupatum, postea ab eisdem Iustino traditum.

De cooptato in imperium Tiberio & moribus eiusdem.

Caput XIII.

INterea temporis Iustinus de cõsilio Sophiæ Tiberium, Cæsarem declarat: taliaque verba in eo declarando locutus est, qualia à nulla historia vel vetere, vel recentiore sunt omnino commemorata, Deo videlicet propitio ei tempus largiente tum ad sua ipsius peccata confitenda, tum ad explicanda ea, quæ ex usu reip. forent. Nam cum Ioannes Episcopus vnâ cum suis, cumque principes ac magistratus, cum denique milites prætoriani in atrio sub dio, vbi eiusmodi negocia de more inueterato agi solent, in vnum cogerentur, Iustinus Tiberium tunica induens imperatoria, & læna circumuestiens, Sic clara voce locutus est: ne te in errorem inducat vestis splendor, neque illustris ornatus istarum rerum, quæ sub aspectum cadunt, decipiat: quibus ipse in fraudem impulsus, imprudens me ipsum grauissimis supplicij obnoxium reddidi. Itaque tu in rep. summa cum mansuetudine & animi lenitate regenda, mea vitia præstato. Atque digito magistratus demonstrans, nõ oportet, inquit, horum consilij morem gerere: nam hi me in istas, quas cernis, miseras deduxerunt. Aliaque eius generis protulit verba, quæ omnes eum in maximam traduxere admirationem, tum ad immensam vim lachrymarum profundendam impulere. Erat iste Tiberius corpore maximè procero & robusto, & pulchritudinis excellentia omnium opinione maiore, adeo vt non Regibus solum & Imperatoribus, sed omnibus etiam hominibus facile præstaret. Ac primò quod ad corporis formam attinet, ea principatu planè digna fuit: quod autem spectat ad animum, illum mansuetudo & benignitas exornarunt. Primò ipso aspectu omnes videbatur ad se diligendum inuitare. Diuitias eas putauit, quæ cuique satis essent ad largiendũ, nõ solũ ad necessitatem, verũ etiam ad affluentiam. Nam non istud modò cõsiderabat, quòd quibus opus indigeat, illis beneficia accipiẽda sint, sed & imperatorem

torem

111
 torem Romanum deceat liberaliter dare. Aurū verò adul-
 terium existimavit, quod cum subiectorum lachrymis col-
 lectum est. Qua re inductus, tributum vnus integri annū
 vectigalibus condonat. Quinetiam prædia, quæ Ardama-
 nes tributis impositis ferè labefactauerat, quasi in liberta-
 tē vindicauit, & non modò damnum pro eius magnitudi-
 ne, sed etiam cum fcenore sarciiuit. Atque iniquas largitio-
 nes, pro quibus alij Imperatores suos subiectos magistrati-
 bus pro libidine abutēdos exponere et quodā modo diuē-
 dere cōsueuerant, remisit: cauitque per leges ne quid eius-
 modi in posterum committeretur.

*Quòd Tiberius imperator coactò magno contra Cosroem
 exercitu, illum Ductore militum Iustiniāno, ab
 Romanorum ditione repulit.*

Caput XIII.

IDEM Tiberius, cū pecuniam male & iniquè partam
 ita collocasset, sicut ratio & æquitas postulabat, res ad
 bellum faciendum necessarias parare, ingentem cogere
 exercitum virorum facile præstantissimorum tam ex gen-
 tibus transalpinis circiter Rhenum incolentibus, quàm ex
 cisalpinis, quinetiam ex Massagetis, alijsque ex genere Scy-
 tharum, ex Pæonia præterea, Mysia, Illyria, & Isauria colle-
 ctorum, adeò vt propè centum quinquaginta turmas equi-
 tum lectissimorū instructas haberet: quorū subsidio Chos-
 roë, qui statim post Daras expugnatas, tempore æstiuo in
 Armeniam inuaserat, indeque iter versus Casaream vr-
 bem Cappadociæ primariā susceperat, penitus profligauit:
 Iste Chosroes tam insolenter se gessit aduersus imperium
 Romanum, vti cum Imperator legatos ad eum misisset, il-
 lis ne se quidem adeundi potestatem facere dignaretur, sed
 iuberet eos Casaream vsque sequi. Ibi nanque se cōcilium
 de eorum legatione initurum dixit. Postquam verò exerci-
 tum Romanum ex aduerso sibi occurrentem, & à Iustinia-
 no fratre Iustini, qui tam miserabiliter interfectus fuit, gu-
 bernatum, & armis firmè munitum, & tubas classicum ca-
 nētes, & signa ad pugna sublata, & milites acutè vociferan-
 tes, &

ees, & in acie pulchro ordine locatos iram & furorem anhelantes, & tantum ac tam egregium equitatum, quantum nemo aliquando ex Imperatorum numero vel ipsa cogitatione conceperit, animaduertit, vehementer obstupefactus, præ re tam insperata inexpectataque ex intimo pectore ingemuit, & prælium exordiri noluit. Eū igitur pugnam differentem, cunctantem, terentem tempus, & callide ludificantem Curs Scythæ, qui dextro cornu exercitus Romani præfuit, adortus est: & cum Persæ impetum eius ferre non possent, sed aciem penitus desererēt. Curs magnam cædem hostium fecit. Postremum agmē à tergo inuadit: ubi apparatus tum Chosrois, tum totius exercitus locatus fuit. Caput thesaurum Regis vniuersum, & omnem præterea apparatus bellicū, idque Chosroe inspectate toleranteq; atq; hoc potius perpetiendum arbitrante, quàm Curs impetu facto in ipsam irrueret. Curs igitur cum suis magna pecuniæ vi, & multis spolijs potitus est: iumenta cum sarcinis, inter quas ignis fuit, quem pro Deo coluit Chosroes, abducit: atque Persarum exercitu repulso, lætum præua canens, sub crepusculum redit ad suos, qui iam stationes, in quibus ordine locabantur, reliquerant. Et adhuc neque Chosroes, neque illi præliari cœperant, Sed quædam duntaxat velitates pugnæ factæ sunt. Sicubi singuli ex utroque exercitu, uti fieri solent, cum singulis congregerentur. Chosroes autem ingenti rogo noctu accenso, prælium nocturnum instituit. Ac cum Romani duos haberent exercitus, illum, qui versus septentrionem erat, intempesta nocte adoritur. Quo repente & de improviso pedem referente, Melitinam urbem sitam in proximo, præsidijs nudatam, atq; prorsus desertam, à ciuibus inuadit, qua igne absumpta, parat se ad Fluum Euphratem traiciendum. Vbi verò copiam Romanorum in vnum coactæ, cum sequi cœperunt, ipse metuens de salute sua, conscenso elephante, fluuium transmittit: magna autem pars exercitus sui tranando flumine, undis obruta est. Quam submersam cum accepisset, maturè decessit. Itaque Chosroes hoc postremum supplicium pro insana temeritate contra Romanos admissu luēs, vna cum suis, qui supererant, in orientem reuertit. Ibi autem pacis habuit inducias, ne quis eū inuaderet. Iustinia-

Qq

nus vero

EVAGR. HISTORIAE

111
nus verò incurfione cum toto exercitu in fines ditionis Perfarum facta, tota hyeme ibi commoratus est, nemine quicquam omnino ei exhibenti moleftiarum. Circiter vero Solftitium æftiuum redit, nulla parte exercitus amiffa: atque in finibus, quibus Romanorum & Perfarum imperium terminatur, cum magna vitæ prosperitate & rerû gestarum gloria totum æftatis tempus contriuit.

Quod Chosroes cum se superatum pugna dolenter tuliffet, mortuus est, filio suo Hormisdæ Perfarum imperio relicto.

Cap. XV.

CHosroes autem ingenti doloris cumulo oppressus, animo fracto & ancipiti cura debilitato languens, crebris deniq; & varijs ægritudinis fluctibus demersus, miserandum in modum interiit: ac legem, quam scripsit, ne rex Perfarû in posterum contra Romanos arma ferret, velut sempiternum suæ fugæ monumentum post se reliquit. Quo extincto, Ormisdæ eius filius regnum capescit: de quo in præsentia omitto dicere, quandoquidem res deinceps exponendæ, me ad se vocant, & sermonis nostri cursum eo transferri expectant.

Quinam tum temporis præcipuarum ecclesiarum Episcopi fuerunt.

Cap. XVI.

*Benedi-
ctus voca-
tur à Pla-
tina.*

CVm Ioannes, qui alio nomine Cælinus dicebatur, ex vita migrasset, Bonofus episcopus Romani suscepit gubernacula: cui successit Ioannes alter: hunc rursus secutus est Pelagius. Episcopatum autem Constantinopolitanum, post Ioannem, Euty chius, qui etiam antea eundem rexerat, capescit. In sedem vero Alexandrinam, Apollinario mortuo, Ioannes successit: post quem Eulogius. Ad episcopatus Hierosolymitani gradum post Macarium ascendit Ioannes, qui in monasterio, quod

ἐν τῷ ἱεροῦ

ἄκοι μίτωρ dicitur, vitam valde inopem & austeram trāsegerat: cuius temporibus nihil in statu ecclesie nouatū fuit.

De terræmotu in Antiochia regnante Tiberio.

Caput XVII.

ANtiochiæ potro, & Daphnæ, quæ est illi finitima, ad tertium annum imperij Tiberij Cæsaris tam ingens terræmotus in ipsa meridie extitit, vt Daphne tota, eius vi & impetu concideret, & Antiochiæ ædificia tam publica, quàm priuata ad terrā vsque distrumperentur illa quidem, sed non ita tamen, vt ad solum ruerent. Acciderunt præterea tum Antiochiæ, tum Constantinopoli alia nonnulla, quæ longum sermōnem requirunt: quæ quidem certe vtrāque urbem grauius exagitarunt, & in maximas turbas coniecerunt: atque vt ex diuino quodam zelo orta sunt, sic exitum habuere planè admirabilem, de quibus deinceps verba facturus sum.

De tumultu qui propter scelestum Anatolium

fiēbat. Cap. XVIII

ANatolius quidam, vir primum quidem plebeius & mollis, postea verò ad magistratus & alia munera obeunda subdolè, nescio quo modo, arrepsit, & Antiochiæ ætatem traduxit. Quo in loco res, quas habebat in manibus, sedulo executus est. Vnde cum Gregorio eius urbis antistite maximam conflauit familiaritatē: perfæpeq; illū adiit, partim gratia de negocijs suis colloquēdi, partim vt maiorem authoritatem ex crebra eius consuetudine sibi conciliaret. Iste Anatolius hostias simulachris immolasse fortè deprehensus est: qui cum vocaretur in quæstionem, homo impius, præstigiator, & infinitis inuolutus sceleribus repertus fuit. Et tamè parū aberat, quin & ipse, & sui oēs (habuit nāq; alios sui similes, qui idolis ita de sacrificasse manifestò tenebātur) liberi dimissi fuissent, nisi populus excitato tumultu, omnia turbis ita miscuisset,

Qq 2 vt con-

EVAGR. HISTORIAE

111
 vt consilium de illis impiis in itum eo pacto diremptū esset. Quinetiam contra Gregorium Episcopum clamores tolluntur: eum consilij Anatolij participem fuisse palam praedicatur. Porro autem execrabilis dæmō, humanæ vitæ perturbator, nonnullos induxerat, vt victimis immolâdis cum Anatolio se socios adiungerent. Hinc Gregorius in maximum venit discrimen, populo eum grauissimè exagitante infestanteque: hinc etiam tam vehemens in illum mouebatur suspicio, vt Imperator ipse Tiberius coram ex ore Anatolij rei veritatem expiscari laboraret. Mandatum igitur dat, vt Anatolius & sui omnes Constantinopolim quàm celerimè aduentarent. Quibus rebus cognitis, Anatolius ad imaginem quâdam Mariæ Deiparæ fune in carcere sublimem appensam accurrens, manibus à tergo complicatis se ei supplicare precesque adhibere ostendit. Illa autem eum velut sacrilegum detestata, & vt Deo inuisum coarguens, penitus abs se auertit: spectaculum planè horribile, & sempiternæ memoriæ prodendum. Quod quidem à prædialijs militibus, & ab his, quibus illius custodia cōmissa fuit visum est, & ab eisdem, omnibus alijs diuulgatum. Apparuit item Deipara re ipsa nonnullis alijs fidelibus, eosque contra scelestum illum incitauit, inquiens, Anatolium filium suum contumelijs afficere. Vbi verò Anatolius ad urbem Constantinopolim deductus fuit, & ibi verberibus supra modum cæsus, nihil contra Episcopum potuit dicere, ipse cum suis maioris tumultus & seditionis planè popularis ciuitati author & causa exitit. Nam cum quidam illorum sententiam haberent de se pronuntiatam, vt non morte, sed exilio duntaxat mulctarentur, populus diuino quodâ zelo incensus, omnia turbare, bile & iracundia exardescere, exilioque damnatos rapere cœpit: qui in nauem piscatoriam impositi, totius populi suffragijs viui ignis tradebantur incēdio. Contra Imperatorem porro & Eutichium Episcopum suum, tanquam fidei proditores grauitè vociferari. Nec dubium quin & Eurychium, & eos, quibus potestas in Anatolium cum suis inquirendi permisa fuit (istos nanque in singulis locis conquirere, & vndique circumfidere cœperunt) prorsus è medio sustulissent, nisi Dei prouidentia, quæ omnium saluti prospicit, illos è quarentium ma-

καρία
 Vide
 Bayssii.

etiam manibus eripuisset, & tam ingentis populi multitudinis furorem pedetentim sedauisset: Siquidem ita factum est, vt neque vllum atrox facinus eorum manibus ederet, & Anatolius primum in amphitheatro bestijs expositus, ab eisdem dilaniaretur: deinde ageretur in crucé. Neque tamen ita finem suppliciorú sibi inflictorum repperit. Nam lupi corpus eius in terram disturbantes, (quod ante nunquam visum fuisset) pastu crudeli membratim deuorarunt. Erat autem quidam è nostris hominibus, qui prius, quàm res ista confectæ essent, dixerat, se secundum quietem vidisse, sententiam contra Anatolium ac suos à populo latá. Quin etiam vir illustris, qui Imperatoris palatio præfuit, quiq; partes Anatolij acriter admodum tuebatur, dixerat quoque, se vidisse Deipará Mariam, eáque sic ipsi locutam: quouisq; defendis causam Anatolij, qui tum me, tum filium meum tantis onerat contumelijs? Sed de his hoc modo.

De Mauricij præfectura, & eius virtutibus.

Caput XIX.

Tiberius, Iustino mortuo, corona decoratus imperatoria, Iustinianum honore propterea spoliatur, quod non tam feliciter atque antea cõtra barbaros depugnauerat. Duce[m] verò Orientis designat Mauritium, qui & genus & nomen traxit ab antiqua Roma: verum ob parentes, ex quibus proximè oriundus est, Arabissum urbem Cappadocia patriam agnouit. Vir erat prudens, ingeniosus, in rebus quibusque diligens, animo constans ac stabilis: ipsa vitæ ratione & moribus compositus, beneque cultus. Vagantibus etiam cupiditates sic coercuit, vt non modò rebus necessarijs & facillè parabilibus, verum etiam alijs omnibus, quibus vita intemperans se insolenter efferre solet, abstinuerit. Vulgus hominũ nõ facillè admittit ad colloquiũ: neque aures cuiusq; sermonibus patefecit, quippe qui sciret alterum contemptũ, alterum assentionem parere. Rarò se adeundi concessit potestatem, eamque non nisi vehementer oratus largitus est. Aures sermoni superuacaneo obturauit,

111
 ruit, non cera, ut est apud Poetam, sed ratione, ut illa pro-
 clavi existeret, quæ eas hominum sermonibus commodè
 tum aperiret, tum occluderet. Inscitiam autem matrè auda-
 ciæ, & timiditatem, quæ ei vicina & finitima est, sic ab se
 depulit, ut in temeritate periculum, in cunctatione secu-
 ritatem esse censeret. Quippe fortitudo & prudentia,
 quæ in eius animo insidebant, sic ferebantur ad res geren-
 das, sicut temporum momenta postulabant, habenasque
 appetitionis ita direxerunt, uti usus rerum requirebat, adeo
 ut in ea tum remittenda, tum intendenda modus quidam
 & moderatio conseruaretur. Sed de hac re postea accu-
 ratius disputabimus. Nam quam egregius quisque sit,
 & qualem naturam moresque habeat, ex eius imperio cõ-
 syderandum est: quæ vna res hominem solet perspicue,
 qualis sit, ostendere: quandoquidem cum libera sit ei vi-
 uendi potestas, ea, quæ sunt in animi domicilio recondi-
 ta, omnium oculis subijcit ad contemplandum. Iste Mauricius cum bellum in exteris regionibus gereret,
 ciuitates & arces Percis accommodatissimas cepit, tan-
 tamque prædam inde auexit, ut insulas, vrbes, agrosque
 diu ab hominibus desertos, captiuos, quos abduxerat, cõ-
 pleret: terramque quæ ante cultura omnino caruerat, iam
 sedulo coli efficeret: atque adeo ex illis hominibus ingenti
 tem cogeret exercitum, qui contra alias gentes valde vi-
 riliter & excelso animo dimicant: denique quanque
 familiam domesticis ministerijs impletet, quoniam capti-
 ui quàm minimo comparari poterant.

*Quòd Mauricius Chosroem & Adarmanem Per-
 sarum duces superauit. Cap. XX.*

Porro autem idem Mauricius cum præstantissimis qui-
 busque Persarum, utpote cum Tamo Chosroe & A-
 daarmane, qui copias ingentes ad bellum faciendum
 ducebant prælijs decertauit. Verùm quo modo, quoue
 tempore, & qua fortuna res istæ ab eo gestæ sint, vel alij
 literis persequantur, vel nos in alio opere separato,
 (præsertim cum in opere, quod in manibus est, alia-
 rum re-

aliarum rerum explicationem simus polliciti) fortasse exponemus. Tantum tamen hoc loco dicam, Tamo Chosroem in acie non exercitus Romani fortitudine, sed sola ducis pietate, & in Deum fide cecidisse. Adarmanem autem viribus in pteio profligatum, ac multis amissis copijs versus in fugam, idque cum non solum Alamundarus, barbarorum Scenetarum dux Mauricium propterea proderat, quod fluuium Euphratem traicere, & contra Scenetas barbaros, qui ex aduersis partibus militabant, ei subsidio venire noluit (isli enim Scenetae ab alijs propter equorum velocitatem euinci non possunt, neque sicubi interclusi sint, capi, sed hostes, dum fuga sit ipsis facienda, longè praeuertunt) verumetiam Theodoricus dux Schytharum, qui intra telum iactum consistere non audebat, sed se cum suis illico fugae mandauit.

De signis quae Mauricij imperium indicabant.

Caput XXI.

Signa quoque diuinitus ostentata antegressa sunt, quae Mauricium Imperatorem fore praesignificauerunt. Nam ad multam noctem ei intra sanctuarium templi sanctae & castissimae virgini, & Deiparae Mariae dedicati, quod quidem ab Antiochenis templum Iustiniani nuncupatur, thus incensum offerenti, auleum sacrae mensae igne conflagrare visum est, adeo ut ingens admiratio ac stupor illum inceserit, visionemque magnopere extimuerit. Cui astans Gregorius illius urbis Episcopus dixit, visionem caelitus demissam esse, & summum ei splendorem atque eximium portendere. Apparuit praeterea versus Orientem re ipsa Christus Deus, visionem de hostibus requirens. Qua quidem visione imperium Mauricij perspicue praemonstratum est. Nam a quo, quaeso, nisi ab imperatore & ab homine, qui ipsum pie colebat, rem eiusmodi postulare? Quinetiam mihi de his rebus percontanti, aliae res sane memorabiles, & dignae historia, a parentibus suis narratae sunt. Nam pater eius memorauit, se eo tempore, quo Mauricium conceptus fuit, in somnio vidisse vitem maximam ex suo

EVAGR. HISTORIAE

cubili pullulascere, & botros ferè innumerabiles & maturos ex ea dependere. Mater autem narrauit, terram tempore partus sui suaueolentem odorem, peregrinum, & alternis vicibus variatum ex se efflasse: atque saepe laruam, quam Græci ἐμποισαν vocant, infantem de loco in locum mouisse, tanquam illum voraturam, minime tamen ei nocere posse. Itemque Symeones, qui propè Antiochiam in columna habitauit, vir ad res quasque prudenter ac studiosè exequendas aptissimus, & omnibus diuinis virtutibus eximie ornatus, multa cum verbis, tum factis expressit, quæ Mauricium imperatorem fore plane iudicarunt. De quo Symeone, quæ sunt ad commemorandum accommodata, proximus liber explicabit.

De Mauricij & Augustæ creatione

Caput XXII.

CVM autem Tiberius iam propè ad extremum spiritum edendum veniret, Mauricio, qui ad imperium gubernandum iam elatus fuit, filiam Augustam collocauit in matrimonium, & imperium pro dote tribuit: qui tametsi ad exiguum tempus in administrando impetio gratiam propagauit, tamen pro rebus præclare à se gestis (quas quidem hoc sermone commode complecti non possumus) tum immortalis nominis sui memoriam, tum optimam reip. hæreditatem, Mauricium nempe, quem imperatorem declarauerat, reip. reliquit: qui que etiam sua ipsius nomina illis impertiuit: siquidem Mauricium, Tiberium, Augustam, Constantinam appellauit. Quæ verò res ab illis gestæ sint, proximus liber, Dei iuuante gratia, perdocebit.

De temporis, à Iustino Iuniore vsque ad Mauricium, supputatione.

Caput XXIII.

VT autem ordinem temporum accuratissimè completamur, intelligendum est, Iustinum Iuniorem per se solum ad annos duodecim & menses decem cum dimidio regnasse, atque vnà cum Tiberio ad annos tres & vndecim menses, totumque tempus regni sui annos sedecim &

cim & nouem menses cum dimidio complexum esse. Regnauit autem Tiberius per se solum annos quatuor, cum Iuliano autem annos tres & menses undecim: adeo ut si annos à Romulo ad declarationem Mauricij imperatoris in vnum colligere volumus, erunt sicut tum numerus annorum antegressus, tum hic, quem in presentia subduximus, manifesto declarat.

De Historiæ serie ad nos vsque seruata.

Caput XXIIII.

Quod autem ad seriem temporum, quam ecclesiastica postulat historia, attinet, ea quidem in monumentis eorum, qui eandem historiam scripserunt strictim & breuiter tradita est. Nam tempora à Christo ad Constantinum complexus est Eusebius: à Constantino ad Theodosium iuniorem, Theodorus, Sozomenus, & Socrates: de cuius imperatoris rebus gestis etiam hoc opus, quod habemus in manibus, multa disseruit. Quod verò spectat tum ad veterem tum ad externam historiam, qua res ab initio mundi gestæ continentur, est illa quidem ordine à diligentibus scriptoribus literis mandata. Etenim primum Moyses historiam scribere exorsus (vti est ab illis, qui has res in vnum colligunt, perspicue demonstratum) res à primis mundi iactis fundamentis gestas, verè sicut à Deo, qui cum in monte Sina collocutus est, didicerat, literis prodidit. Deinde alij, qui hunc secuti, viam ad nostram religionem muniebant, res deinceps gestas sacris monumentis exposuerunt. Longam porro Iosephus scripsit historiam, eamque refertam vtilitate cuiusque generis. Quæ verò vel fabulis commentitijs redundantia, vel re ipsa à Græcis & veteribus Barbaris gesta, qui & ipsi inter se, & alteri contra alteros multa prælia commiserunt, referuntur, aut si quid aliud post homines natos factum constat, hæc omnia tum à Charace, Theopompo & Ephoro, tum ab alijs ferè infinitis conscripta sunt. Quod autem pertinet ad res gestas Romanorum, quæ totius penè orbis terrarum historiam complectuntur, aut si quid aliud acciderit, siue ex mutua inter ipsos discordia, siue ex bellis contra alios susceptis, sunt ista à Dio-

Desideratur a liquid in græco codice. Vide C. Numeri annorum desideratur. v. de Chro. Euseb.

Esdras & Prophetæ.

EVAGR. HISTORIAE

nyfio Halicarnaffæo accuratè scriptis prodita : qui hiftoriam ab illorum ætate, qui Aborigines vocantur, ad Pyrrhum regem Epiri deduxit. Ex cuius temporibus ad euerfionem Chartaginis, Polybius Megalopolitanus res gefas explicauit : quarum fingulas fcitè & folerti cum iudicio diftinxit Appianus, eafque licet varijs temporibus confectas in vnum congefifit : quinetiam, quæ post illorum ætatem facta funt, itidem cõmemorauit. Porro res vſq; ad Iulium Cæfarem gefæ, à Diodoro quoque Siculo funt expoſitæ, & à Dione Caſſio, qui hiftoriam ad Antonium ex Emefa ortum deduxit. Eadem ferè aut fimilia funt ab Herodiano, qui ad mortem Maximi finem ſcribendi fecit, explanata. Itemque Nicoſtratus Sophiſta ex Trapezunte, res gefas ab imperio Philippi, qui Gordiano ſucceſſit, vſque ad Odæmathum ex Palmyra fatum, turpem ignominioſamque Valeriani contra Perſas expeditionem narrauit. De eiſdem quoque Dexippus ſcripſit plurima, qui hiftoriam orſus eſt à regno Medorum, & ad imperium Claudij, qui ſucceſſit Galieno, eam continuauit. A quo literis etiam conſignata funt ea, quæ Carpi, & aliæ gentes Barbaræ in Hellade, Thracia, & Ionia bello gerendo confecerunt. Eufebius item initium ab imperatore Octauiano capiens, ad Traiani & Marci tempora, quinetiam ad mortem Cari hiftoriam prouexit. De eiſdem temporibus quædam funt ab Ariano & Afinio Quadrato notata. Tempora autem, quæ funt deinceps conſecuta vſque ad Arcadium & Honorium imperatores, pertexuit Zoſimus : res verò poſt eorum ætatem gefas, Prifcus Rhetor & alij complexi funt. Quas res omnes Eufthius Epiphaniſis ſtrictim quidem, ſed præclare tamen in primis, duobus voluminibus perſecutus eſt : quorum alterum res gefas à mundi primordio, ab Ilij vaſtationem, alterum ab eo tempore ad duodecimum annum imperij Anaſtaſij comprehendit. Quæ deinceps ad tempora Iuſtiniani facta funt, ſcribit Procopius Rhetor. Tempora quæ poſt ſecuta funt, etſi Agathius Rhetor, & Ioannes tum ciuis, tum cognatus meus ordine expoſuerunt, ad

runt, ad tempus, non solum quo Chosroes Iunior ad Romanos profugit, verum etiam quo in regnum restitutus est per Mauricium, (qui ad eam rem conficiendam minimè languescere, sed strenue, vt decebat imperatorem, aggredi visus est, & Chosroem cum magna pecuniæ vi & exercitu in regnum deducere) tamen historias suas hactenus non ediderunt. De quibus postea etiam, benigna Dei gratia nobis facultatem largiente, ea, quæ sunt consentanea, disserere animus est.

FINIS LIBRI QUINTI.

EVAGRII